Nr. 31. w Czwartek dnia 6. Lutego 1862.

# GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA: ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal. 20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY: 1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na ¼ szerokości przyjmują się tylko w Ekspedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

## Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Wiedeń, 4. Lutego. — Wedle nadeszłych tu wiadomości z Bukarestu z dnia wczorajszego, wyruszyli chłopi z wielu wsi wskutek poduszczeń rewolucyjnych do Bukarestu. Podprefekt Notaras, który chciał ich wstrzymać, został zabity, a prokurator sponiewierany. Książe Kuza wysłał naprzeciw chłopom wojsko, aby ich wstrzymać w pochodzie.

Bruksela, 5. Lutego. — Independance powiada, że nuncyusz papieski Chigi przesłał depesze rządowi papieskiemu zgadzające się z osnową wiadomości podanej przez Independance o objaśnieniach danych przez hr. Walewskiego w senacie, a którą Monitor zbijał.

Londyn, 5. Lutego. — Parowiec „Kanada" przybył z wiadomościami z Nowego Jorku z d. 24. z. m. Według nich wyprawa jenerała Burnsidesa przybyła do Pamlico Soundu. Uderzy więc na Newbern.

— Jen. Prim i połączona eskadra francusko-angielska przybyła w d. 6. Stycznia do Wera Cruz. Nic nie rokuje, aby Meksykanie odstąpili od zamiaru stawiania silnej obrony wewnątrz. Wera Cruz otoczono szańcami, bo spodziewano się napaści meksykańskiej na miasto.

Paryż, 5. Lutego. — Z Parmy donoszą, że wczoraj odbyła się tam manifestacya śród okrzyków: niech żyje papież niekról! Niech żyje Wiktor Emanuel!

— Z Aleksandryi donoszą, że jenerał francuski Bonard znaczne czyni postępy w Kochinchinie.

— Pocztą lewancką otrzymano wiadomości z Bejrutu pod d. 30. z. m., że niespokojnośei zwiększają się w okolicy tego miasta, i że bandy niepokoją drogi prowadzące do Damaszku.

Madryt, 4. Lutego. — Królowa przesłała następcy tronu pruskiego order złotego runa.

Petersburg, 5. Lutego. — Budżet na rok 1862 ogłoszono. Dochody zwyczajne wynoszą 296 mil., nadzwyczajne z pożyczki r. 1860 14¼ mil. rubli. Zwyczajne rozchody wynoszą 294 miliony, nadzwyczajne zaś 16¼ milionów. Równowaga 310¼ mil. przywrócona.

— Journal de St Petersbourg donosi, że w Petersburgu utworzono szóste gimnazyum z powodu powiększenia się liczby uczniów. Minister oświecenia Gołowin przeznaczył swój pałac ministeryalny na gimnazyum i zatrzymuje dawniejsze swoje pomieszkanie.

Wiedeń, 5. Lutego. — Z Bukaresztu donoszą pod dniem wczorajszym, że bandy chłopskie ciągnące przeciw miastu na widok wojska pierzchły, 160 chłopów otoczono i do więzienia sprowadzono.

— Na posiedzeniu dzisiejszem izby niższej dał minister oświecenia objaśnienie co do pokrycia niedoboru w skarbie. Minister spodziewa się, że wkrótce przyjdzie do skutku układ z bankiem narodowym, ale oprócz tego rząd stara się o gotowiznę na innej drodze. Spieniężenie 150 mil. papierów i pożyczka są niepodobne, nowe podatki na rok 1862 nie praktyczne Potrzeba więc podnieść cenę soli i stempla, tudzież konsumcyjny podatek od cukru burakowego, przez co zyska skarb 32 mil. więcej. W połowie tego miesiąca przedłoży projekta w tej mierze i kończy przyznaniem, że rzeczywiste wydatki w pierwszym kwartale 1862 pozostaną za preliminaryjnemi o 15 milionów.

---

Berlin, 6. Lutego. — Najj. Pan raczył nadać rendantowi górniczemu radzcy obrachunkowemu Brenschedtowi w Essen order orła czerwonego 3ej klasy na pętlicy, tudzież byłemu n. przysięgłemu górniczemu Vorbrodtowi w Steele order orła czerwonego 4ej klasy, a zamianować rendantów głównego urzędu poborowego Marchwińskiego w Międzyrzeczu, Kerkhoffa w Kolonii, Schützego w Zgorzelicach i Förstera w Magdeburgu radzcami obrachunkowymi.

---

Berlin, 5 Lutego. — Na posiedzeniu dzisiejszem izby deputowanych złożono następujące propozycye:

1) wniosek deputowanego Reichenspergera i towarzyszów o przyjęcie przez nich zaproponowanego projektu do prawa dotyczącego niektórych zmian i dopełnień prawa z d. 11 Maja 1842 względem dopuszczenia odwoływania się do sądu z powodu rozporządzeń policyjnych i prawa z d. 11 Marca 1850 co do administracyi policyjnej;

2) wniosek dep. Plastmana i towarzyszów względem zastrzeżonego §. 20 rozporządzenia z d. 2 Stycznia 1849 uregulowania właściwości sądowej w obwodzie senatu sprawiedliwości w Ehrenbreitenstenteinie.

3) wniosek dep. Roepella (z Gdańska), Forkenbecka, Henniga i towarzyszów względem przedłożenia projektu o reformie hipotek.

4) wniosek dep. Roepella, Forkenbeka, Hennika i tow. względem zmiany ordynacyi subhastacyjnej;

5) Interpellacya dep. Düsterwega dotycząca memoryału ministra spraw duchownych z d. 16 Lutego 1861 o rozwoju i wypadku trzech pruskich regulatywów;

6) wniosek dep. Hoverbeka, Michaelisa, Prince Smitta, Saengera i Strohna o przyjęcie przedłożonego przez nich projektu, co do zniesienia prawnego ograniczenia procentów i legis Anastasianae.

Następnie przedłożył minister spraw wewnętrznych dwa projekta; pierwszy dotyczący wprowadzenia ordynacyi miejskiej w całej monarchii z wyjątkiem kraju Hohenzollern, drugi dotyczący wprowadzenia ordynacyi gminnej w reńskiej prowincyi.

— Pan minister sprawiedliwości złożył izbie projekt względem zajmowania się sprawami handlowemi przez komisye przy sądach miejskich i powiatowych, p. minister skarbu złożył projekt względem zaniechania poboru opłat żeglugowych na Mozeli, drugi, względem poboru podatku stemplowego od gazet i pism peryodycznych zagranicznych; trzeci względem przejrzenia prawa z d. 14. Października 1844. dotyczącego katastru podatku gruntowego w prowinci reńskiej i westfalskiej.

— O przyszłej specyalnej organizacyi landwery słychać, że w razie mobilizacyi bataliony pierwszego powołania ściągnięte w sile 420 żołnierza obsadzić mają najpierw wspólnie z utworzyć się mającemi w takim razie z żołnierzy pierwszy rok przy wojsku liniowem służących batalionami rezerwowemi fortece. W razie wybuchnięcia wojny wyruszą bataliony landwery pierwszego powołania w sile 1002 żołnierza na linią bojową. Młodzi oficerowie landwery aż do 27 roku wieku przechodzą wtedy do pułków liniowych, a natomiast nadkompletni oficerowie liniowi i po dwóch podoficerów dla każdej kompanii wcieleni będą do batalionów landwery. Oficer landwery służyć może aż do 55 roku wieku.

## Królestwo Polskie.

Warszawa, 3. Lutego. — W dniu 1. Lutego r. b. w gmachu ratuszowym dopełnioną została przez dyrektora głównego prezydującego w komisyi rządowej spraw wewnętrznych instalacya nowo mianowanego p. o. prezydenta miasta stołecznego Warszawy, na który to urząd z woli najwyższej powołanym został obywatel miasta Warszawy Kazim. Woyda właściciel jurydyki muranowskiej. Dz. Pow.

— Według Schl. Ztg spodziewano się tutaj przybycia ks. arcybiskupa Felińskiego najpóźniej w przyszły poniedziałek. Wszystkie urzędy pocztowe pomiędzy Warszawą a Kownem odebrały rozkaz, ażeby potrzebne dla niego i jego orszaku konie miały w pogotowiu. Ks. arcybiskup ma się udać po krótkim tutaj pobycie do Łowicza, ażeby, jak korespondent powiada, poczynić potrzebne do przywrócenia porządku kościelnego rozporządzenia, do jakich przedewszystkiem otworzenie kościołów należy, które ma nastąpić podobno 8. b. m. Dopiero po ich otworzeniu osiądzie bs. arcybiskup w Warszawie. Co niedawno, powiada dalej, podług pogłosek o przyszłej czynności margrabiego Wielopolskiego donosiłem, zdaje się nie być zupełnie bezzasadnem, bo podobno na jego przybycie, którego się w Marcu spodziewają, gustowne w pa-

łacu namiestnika urządzają pokoje, którę aż do jego przyjazdu ma zaszkać jego familia.

— Komisya rządowa sprawiedliwości. Podaje do wiadomości urzędników sądowych, których to dotyczeć może, oraz aplikantów sądowych, iż ustanowione w myśl najwyżej pod d. 13. Czerwca 1860 r. zatwierdzonych przepisów o aplikacyi i examinach sądowych Królestwa Polskiego, komitety egzaminacyjne przy trybunałach cywilnych 1ej instancyi: w Warszawie, Lublinie, Radomiu i Płocku, do przyjmowania egzaminów sądowych niższych, oraz ustanowiona przy komiśyi sprawiedliwości najwyźsza komisya egzaminacyjna do przyjmowania egzaminów sądowych wyższych, rozpoczęły swe czynności. Kandydaci więc pragnący składać egzamina sądowe, winni swe podania o to wnosić do bezpośrednio swej zwierzchniej władzy, w sposób bliżej w wyż wspomnionych przepisach, w tomie 56 Dziennika praw zawartych, wskazany. — Dyrektor główny prezydujący, członek rady stanu, Leon Dembowski. — Dyrektor kancelaryi, radzca stanu J. Ornatowski.

## Rosya.

Petersburg, d. 28 Stycznia. — Ukaz najwyższy. Z Bożej łaski, My Aleksander II., cesarz i samowładca Wszech Rosyi, król polski, wielki książe finlandzki, etc., etc., etc.

Profesora petersburgskiej akademii duchownej rzymsko katolickiej, księdza Feliksa Felińskiego, wynosimy do godności arcybiskupa warszawskiego, w miejsce zmarłego arcybiskupa Melchiora Fijałkowskiego.

Wykonanie niniejszego ukazu Naszego wkładamy na pełniącego obowiązki namiestnika Naszego w Krolestwie Polskiem.

Dan w Petersburgu, d. 24 Stycznia 1862 r.

Na oryginale własną JCMści ręką podpisano: »Aleksander.«

Kontrasygnował, minister sekretarz stanu Królestwa Polskiego,
(podp.) J. Tymowski.

— Jednocześnie z podpisaniem ukazu najwyższego o przeznaczeniu księdza Felińskiego na arcybiskupa warszawskiego, otrzymane zostały z Rzymu: palliusz, bulle papiezkie i inne akta, dotyczące kanonicznego zatwierdzenia tego duchownego w godności arcybiskupiej. Konsekracya nowego arcybiskupa i obrządek włożenia nań palliusza dokonane zostały w niedzielę, 26 Stycznia, o godzinie 11 z rana, w kościele Św. Jana Jerozolimskiego (w korpusie paziów), przez najprzewielebniejszego metropolitę kościołów rzymsko katolickich w cesarstwie, ks. Wacława Żylińskiego, w asystencyi biskupów-sufraganów: dyecezyi mohilewskiej, Staniewskiego; telszewskiej, Bereśniewicza, i warszawskiej, hr. Platera, oraz w przytomności tutejszego duchowieństwa rzymsko-katolickiego i przybyłych z Warszawy kanoników, Szczygielskiego i Budziszewskiego.

— W nrze 14. Finlandzkiej Gazety Rządowej, ogłoszone zostało następujące doniesienie ministra sekretarza stanu W. Ks. Finlandskiego, rzeczywistego radzcy tajnego hr. Armfeldta, do jenerałgubernatora, jenerała piechoty barona Bokasowskiego, z daty 30. Grudnia (v. s.) roku zeszłego:

»Znane już są JWPanu zamiary i wola JCMości względem zwołania stanów państwa na sejm ogólny, jak skoro ustanowiona przez najmiłościwszy manifest z dnia 29. Marca (10. Kwietnia) r. b. komisya wypełni włożone nań polecenie i przedstawi żądane najpoddańsze zdanie, oraz jak skoro uskutecznione zostaną w skutku tego inne rozporządzenia, dla działań sejmu niezbędne.

Zgodnie z tem, jak niemniej w celu, ażeby termin zwołania stanów państwa na przypadek, gdyby komisya miała wynurzyć swe zdanie nie wpierw, jak po ostatecznem roztrząśnięciu wszystkich przesłanych jej kwestyj, nie został, z powodu nawału i rozległości tych kwestyj, odkładanym dłużej niż tego wymaga potrzeba, i ażeby w ten sposób okoliczność ta nie przeszkodziła rychłemu wypełnieniu najwyższych zamiarów JCMości, — Najj. cesarz rozkazać raczył, ażeby komisya zajęła się przejrzeniem i wyrzeczeniem zdania przedewszystkiem i oddzielnie co do tych z pomienionych kwestyj, które uzna najpotrzebniejszemi i najważniejszemi dla kraju, oraz ażeby w ten sposób takowe głównie roztrząsała, przystępując potem stopniowo do innych przedmiotów. Obok tego JCMość ma zamiar, niezwłocznie po przedstawieniu przez komisyę najpoddańszego zdania i po złożeniu przez senat Wielkiego Księstwa i przez JWPana swych opinij, wydać najwyższy rozkaz względem nakreślenia szczegółowych projektów do prawa w przedmiocie spraw, które zgodnie z prawami zasadniczemi W. Księstwa i po bliższem przez JCMość wskazaniu, mają być poddane roztrząsaniu sejmu, lub co do których JCMość, ze względu na szczególny rodzaj spraw, uzna niezbędnem li tylko wysłuchanie zdania stanów państwa, poczem, jak skoro pomienione projekta zostaną wygotowane i N. cesarzowi przedstawione, JCMość raczy wydać najwyższy rozkaz co do zgromadzenia się stanów państwa.

O wszystkiem wyż poszczególnionem, o czem JCMość raczył objawić i rozkazać, upraszam najuniżeniej JWPana zawiadomić senat finlandzki, dla należytej jego wiadomości i dla zakomunikowania komisyi za pośrednictwem jej prezesa.« K. War.

## Francya.

Paryż, 4. Lutego. — Independance doniosła że hr. Walewski onegdaj w 5 wydziale senatu oświadczył w imieniu cesarza, że nie jest zamiarem rządu ustąpić z Rzymu i pozostawić swemu losowi papieża i jego doczesną władzę.

— Dzisiejszy Monitor zamieszcza następujące sprostowanie: obcy dziennik jeden utrzymuje, że w 5 wydziale senatu minister stanu w imieniu cesarza oświadczył, co myśli rząd o sprawie włoskiej. Wiadomość ta podwójnie jest fałszywa. Naprzód przemawiają ministrowie z teką, którzy w senacie zasiadają, tylko jako senatorowie. W imieniu rządu zaś cesarskiego przemawiają ministrowie bez teki. Powtóre, nie masz prawdy w słowach, które ów dziennik wkłada w usta hrabiemu Walewskiemu.

Byłoby dobrze, gdyby Monitor zarazem raczył donieść, co też właściwie mówił hr. Walewski. Że mowa jego zadowoliła koła klerykalne, jest rzeczą pewną. Independance przecie z tego powodu już od dwóch dni we Francyi bywa konfiskowaną z rozkazu wyższego, chociaż niedopuściła się ani pokrzywdzenia dynastyi ani konstytucyi francuskiej.

*(Kor. Cz.)* We czwartek przed wieczorem rozeszła się była w ministeryum spraw zagranicznych wieść, że lord Palmerston żyć przestał. Zięć pana Cuviller Fleury usłyszawszy ją, zaniósł na wieczór do pana Guizot, ten głośno ją gościom swoim udzielał, między któremi znajdował się także spółpracownik Debatów pan Cuviller Fleury, który o godzinie jedenastej pospieszył z nią do redakcyi Debatów. Opierając się na świadectwie godnem ufności, sekretarz redakcyi umieścił ją w przypisku w numerze piątkowym. Wielkiej wagi wiadomość rozległa się po całym Paryżu, kiedy tymczasem rząd z poselstwa londyńskiego żadnej depeszy tej treści nie był odebrał. Zaniepokojony lord Cowley telegrafem zapytał o zdrowie pierwszego ministra i zaraz odpowiedź odebrał, »że o tyle zdrów, o ile nim być może przy napadzie pedogry.« Wieczorem więc dzienniki z tryumfem i ukontentowaniem sprostowały błąd dziennika Debatów, który nie zwykł podobnych się dopuszczać, i odznacza się powagą i ostrożnością. Kilka pań angielskich, między innemi lady Holland zaufawszy doniesieniu Debatów, pospieszyła bez straty chwili z wyrazem bolesnego współczucia w listach do lady Palmerston. Nieuwaga więc dziennika pana Bertin równie tutaj jak w Londynie głośną się stała, i jak na niego wstyd ściągnęła; tak w spółzawodnikach obudziła złośliwą radość, która się i w dzisiejszym Constitutionnelu przebija, a do której Debaty nowy powód dały, zaspakajając o zdrowiu pierwszego ministra Anglii i twierdząc, że onegdaj znajdował się na polowaniu. W istocie lord Palmerston jest złożony, a nawet złamany pedogrą. Stracił apetyt, słuch jego stępiał, i przyjaciele jego nie tają troskliwych obaw. W dzisiejszych okolicznościach opróżnienie miejsca jakie zajmuje, pociągnęłoby za zobą ważne następstwa. Żaden z mężów stanu Anglii zastąpićby go dostatecznie nie mógł. Jest on dzisiaj prawie jednym mężem politycznym w Anglii a nawet w Europie.

Jak popełniona omyłka, tak i wczorajszy artykuł Debatów oceniający system finansowy p. Foulda nie małe obudził zadziwienie. Artykuł ten jest hymnem pochwalnym ministra finansów. Napisał go za porozumieniem się z nim i pod jego okiem pan Michał Chevalier senator i spółpracownik Debatów, podpisał go sekretarz redakcyi, aby mu nadać pozór pracy zbiorowej. Pan Fould jest może wielkim finansistą, ale jest zarazem zręcznym spekulantem politycznym. Umiał on owładnąć całe prawie dziennikarstwo i skłonić je ku sobie, umie stucznie kierować ruchem giełdy. Jeżeli system jego zjedna sobie przyzwolenie opinii publicznej, jeżeli obudzi ufność, jeżeli operacya przemiany papierów $4\frac{1}{2}$ procentowych na 3% powiedzie się, stanie się p. Fould władzy cesarskiej nie tylko użytecznym, ale koniecznie potrzebnym, i bez tytułu pierwszego ministra będzie nim rzeczywiście. Nadto usiłując tak zewnętrzną jak wewnętrzną politykę zależną uczynić od finansów państwa, tak jednej jak drugiej stanie się kierownikiem. Nie ulega więc wątpliwości, że w tej chwili rośnie jego przewaga mimo przeszkód stawianych przez innych ministrów, lecz nie trzeba spuszczać z pamięci, że to co zbyt wybujałe, nie zawsze jest trwałem i nie zawsze korzystnem.

Ze wszystkich spraw bieżących jedna meksykańska zaczyna się wyjaśniać. Kandydatura arcyks. Maksymiliana już nie jest wątpliwą. Jenerał meksykański Almonte spodziewany tu we wtorek. Znajduje się on teraz w Brukseli, gdzie z królem Leopoldem prowadzi układy o przyjęcie korony meksykańskiej przez zięcia jego arcyks. Maksymiliana. Jen. Lorencey dowódzca wyprawy francuzkiej wstrzymał wyjazd do przybycia jenerała Almonte, który mu będzie towarzyszył do Meksyku, gdzie o ile się zdaje, dojrzała już potrzeba zmiany formy rządu i gdzie wkrótce monarchia konstytucyjna wzniesie się na gruzach anarchicznej rzeczypospolitej. Wzniesienie jej i nadanie Meksykowi władzcy wybranego przez wielkie mocarstwa, zostanie w związku z ogólną polityką Europy.

## Austrya.

Wiedeń, 2. Lutego. — Ogłoszenie not francuskich w sprawie rzymskiej, usunęło wszelką wątpliwość co do słów cesarza Napoleona w mowie tronowej. Donau Ztg., która w tych słowach widziała powrót do traktatów Villafranca i Zürich, milczy dziś zupełnie. Natomiast inne dzienniki zajmują się mocno ca ą tą sprawą. Niektóre z nich mniemają, że odpowiedź kardynała Antonellego dotyka wprost gabinet francuski i cesarza. W każdym razie dotyka mocno wszystkie te państwa, które uznały królestwo włoskie. Wyjazd nuncyusza do Paryża nastąpił już po tych notach i miał na celu złagodzenie słów kardynała sekretarza stanu. Cesarz jednak już w przyjęciu nuncyusza dał uczuć, że osobę ojca ś. i dobre z nią stosunki oddziela od wszelkich innych względów. Ogłoszenie not, które nastąpiło w dni kilka później, było obrachowane na izby i na opinię publiczną. Tutejszy gabinet przyjął je ze smutnem wrażeniem. Powiadają że książe Grammont zaczyna przemawiać o pewnych rozporządzeniach, które nastąpią z wojskiem francuskiem w Rzymie. Gabinet tuileryjski będzie zapewne chciał zbadać, co uczyni Austrya w razie oddania Rzymu wojskom włoskim. Ewentualnością tą już się tu umysły zajmują. Bottschafter pochwala postępowanie Watykanu i przepowiada ruinę państwu włoskiemu, ale nie mówi ani jak, ani kiedy to nastąpi. W innym tylko artykule utrzymuje, że powiększywszy marynarkę, możnaby zmniejszyć wojsko w czworoboku weneckim, gdyż go nikt zaczepićby nie śmiał. Dodaje nadto, że Austrya przy swym systemie odpornym pozostać musi. W kwestyi więc rzymskiej, gdyby nastąpił krok stanowczy, gabinet tutejszy ograniczyłby się do protestacyi. Wszakże nie brakuje na głosach groźniejszych. Jenerał Benedek odebrał rozkaz odłożyć swą podróż do Wiednia.

Listy z Wenecyi mówią o nowej dyslokacyi wojska. Ma to być ścią-

gnięcie pułków ze wsi i knncentracya ich pod fortecami. Brzrgi Mincio zostaną tym sposobem silniej obsadzone. Tutejsza dyplomacya pilniej śledzi wszystko co się w Wenecyi dzieje. Ludność rozpoczyna tam na nowo manifestacye. Niemniej ważnem jest także zjawiskiem, że w tejże chwili stronnictwo tak nazwane rezolucyi w Węgrzech występuje na pole dyskusyi publicznej. Jest to dowód, że wszystkie projekta zgody, jeśli były istotnie jakie, rozbiły się. Czy ruch do ktorego pp. Karolyi, Koloman Tisza itd. dają hasło, zatrzyma się w samych dziennikach? Ministeryum tutejsze nie może mniemać, aby mu trybanałami tamę położyć. Będzie zapewne musiało oddać sprawy drukowe pod sądy wojenne.

Komisya budżetowa już w części ukończyła swe prace. Niektóre sprawozdania są gotowe. Budżet wojny jest jeszcze przedmiotem narad. Z dzienników broni go tylko Militair Ztg.

Pierwsze posiedzenie izby niższej odbędzie się 4. Lutego. Nowego odroczenia nie będzie.

Wiedeń dość ożywiony. Balów prywatnych jeszcze mało; ale politycznych pełno. Wczorajszy bal maskowy w teatrze na Wideniu, skończył się dziś przed południem, gdyż w składzie fater i płaszczów taki nastąpił nieład, iż wielu wrócić musiało do domu we frakach albo w zamienionem okryciu. Cz.

## Belgia.

Bruksela, 3. Uutego. — Z Wiednia nadeszły tu bardzo ważne wiadomości. Wspominają o aliskich krokach rządu austryackiego w konstytucyjnej sprawie Węgier. Z doniesień z Węgier nadchodzących do Wiednia brzmią bardzo niepomyślnie a hr. Palffy oświadczył, że z tego kraju nic zrobić niemożna. Podobno napisał do cesarza: możemy jeszcze wiele lat rządzić, ale do ładu niedojdziem z organizacyą. Wszędzie natrafiamy na opór, nie jest to atoli zatwardziałość polityczna, ale monomania (sic). Z Węgrami pogodzić się jeno można za pomocą przywrócenia konstytucyi. Otóż tak pisze człowiek duszą i ciałem przywiązany do cesarza, któremu powierzono przeprowadzenia systematu austryackiego. Który tylko urzędnik lub jenerał niewyjmując nawet Benedeka stanie na ziemi węgierskiej, zaraz go owiewa tameczna atmosfera i opadają mu ręce i traci otuchę, aby mu się powiodły zamiary austryackie.

## Włochy.

Rzym, 24. Stycznia. — Trzeci tom wiekopomnego dzieła księdza Augustyna Theinera »Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae« jest na ukończeniu. W nim rozbiór Polski całkiem nowem zajaśnieje światłem, albowiem archiwa watykańskie dostarczyły nieznanych wcale a nieskończenie ważnych dokumentów do historyi tego bezprawia, a które w podziw wprawią badaczów naszej przeszłości, i wyświecą ją tak, jak wyświeconą nigdy dotychczas niebyła. Zachęcam szczerze osoby, które przychodziły już w pomoc ks. Theinerowi, równie jak te, coby miały chwalebny zamiar przyłożenia ręki do tego wspaniałego pomnika *ad majorem Poloniae gloriam*, ażeby się nie ociągały z nadesłaniem mu potrzebnych zasobów, bez których ogromne to dzieło dokonać się nie może. Ksiądz Theiner kilka tysięcy średniowiecznych foliałów przewertował i oczy prawie dla Polski utracił; nadto dla opędzenia znacznych kosztów, jakich to wydawnictwo wyciąga, z własnej częstokroć musiał łożyć kieszeni; zaledwie mu się druk i papier opłaci; drogi zaś czas i ciężką olbrzymią benedyktyńską pracę, któż mu wynagrodzi? Jest ona darem wspaniałomyślnego serca na rzecz Polski, która ją na wieki w pamięci swej wyryje. Zanim jednak nastąpi uznanie potomności, słuszną jest rzeczą, abyśmy współcześnie w rzeczy która nas tak blizko obchodzi, nie zostawiali całego brzemienia tych alcydowych trudów barkom, co je tak szlachetnie podjęły, lecz o ile możności dzielili z niemi takowe. Niech więc rodacy nasi pospieszą dowieść współczucia swego i u czynności sławnemu dziejopisarzowi prześladowań polskiego kościoła pod moskiewskim rządem!

Przybył do Rzymu hr. Leon Rzewuski, którego katolickie uczucia i przywiązanie do stolicy apostolskiej oddawna wysoce są cenione w Watykanie.

— Movimento otrzymał od Garibaldego dokumenta, które ściągają sie do śmierci Ciceruachii rozstrzelanego w nocy z 10. Sierpnia 1849. z synem i 6 towarzyszami w la Tiepolo. Movimento wydrukował te dokumenta wraz z pismem jenerała, w którem skreśla losy pozostałej przy życiu wdowy po Ciceruachio.

— Gazetta di Vinezia pisze, że cesarz Napoleon bardziej się żajmuje swem zdrowiem, które jest nadwątlone, niż sprawami państwa, dla tego je powierza ministrom i księciu Napoleonowi. Ostatni dokłada wszelkiego starania, aby popierać rewolucye. Jeden francuski kardynał wynurzył niedawno obawę, aby armii francuskiej nie odwołano z Rzymu, gdyż w rzeczy samej rewolucya coraz bardziej się szerzy.

Giornale di Verona podaje teraz bliższe szczegóły o straszliwym planie wylądowania Garibaldego i legii węgierskiej. Pan Perego lepiej zna zamiary Garibaldego, niż najbliżsi przyjaciele jego.

## Turcya.

Niektóre dzienniki pokładają, czyli też udają że pokładają, wielkie nadzieje, iż nowy wielki wezyr Fuad basza zatrzyma na chwilę szybki postęp śmiertelnej choroby państwa otomańskiego. Te same nadzieje szumnie głoszono, gdy nowy sułtan Abdul Azis wstąpił na tron; lecz wkrótce rozwiały się ułudne nadzieje a fakta zaprzeczyły deklamacyom. Lubiący piękno brzmiące frazesa i poczytujący je w ustach ministrów za rzeczywistość, za istotny program ich postępowania, wychwalają znany okólnik nowego wielkiego wezyra do gubernatorów prowincyi, w którym stawia prawidła dla swego i ich postępowania, słowem program czynności rządu wewnątrz i na zewnątrz. Tymczasem ten program jest zaiste gorzką ironią. Wielki wezyr mówi: »Jednaka sprawiedliwość i zupełna równość wszystkich wyznań i wszystkich stanów w obec wymiaru sprawiedliwości, to główna zasada i t. d.« i zaraz dodaje »należy zachowywać i wykonywać jak najściślej święte prawo (to jest koran) i inne ustawy.« Otóż to ten krótki wyraz »święte prawo« wywraca cały program, a rozkaz, aby urzędnicy jednali go z innemi ustawami, rządzili i radzili według koranu a zarazem zachowywali równość i jednaką sprawiedliwość dla wszystkich bez różnicy wyznania, nakazuje im w istocie, aby szukali kwadratury koła. W państwie muzułmańskiem kościół i państwo są jednością nierozdzielną, a koran dla obydwóch ustawą zasadniczą. Przepisy koranu są prawidłami zarządu państwa a zarazem ustawami cywilnemi i kryminalnemi. Otóż ten koran, który jest nietylko wiarą ale prawodawstwem politycznem, kryminalnem i cywilnem, nie zna bynajmniej równości Turków z chrześcianami; owszem, według niego muzułmanin winien być panem chrześcian. Tymczasem wielki wezyr nakazuje to »święte prawo« ściśle wykonywać, a zarazem nakazuje aby jak najściślej szanowali równouprawnienie i równość Turków z chrześcianami Jakże to biedni gubernatorowie pogodzą? Tak jak dotąd godzili: hati humajony, hati szeryfy, równouprawnienie i równość sprawiedliwości pozostaną martwą literą, a rzeczywistością będzie ucisk i zdzierstwo chrześcian przez Turków, podbitych narodów przez ujarzmiciela.

Czyż mógł jednak Fuad basza jako wielki wezyr turecki nie nakazywać ścisłego sądzenia i rządzenia według koranu, który jest, jak powiedzieliśmy, zasadniczą ustawą państwa i prawodawstwa? Nie — koranu nie może zmienić ani sułtan, ani mufti i ulemowie, potrzebaby nowego proroka. Tymczasem zaś bez zmiany tego zasadniczego prawa dla państwa i prawodawstwa muzułmańskiego, bez odebrania państwu tureckiemu charakteru muzułmańskiego, nie jest możebna reforma w Turcyi. To jest, ażeby zreformować państwo muzułmańskie potrzeba, aby przestało być muzułmańskiem, aby Turcya przestała być Turcyą.

— Urzędowy dziennik turecki Journal de Constantinople w obszernym artykule przedstawiając stan finansowy Turcyi dowodzi, że lepszym on jest aniżeli stan finansowy Austryi. Organ rządu tureckiego tak pisze:

»Jestto szczegółową rzeczą w Europie, że gdy Francya i Anglia udają, iż się przestraszyły przyszłością swoich finansów, która nie jest bynajmniej niepokojącą, za jaką chcą ją poczytać, wiele innych państw znajduje się istotnie w pełnej likwidacyi swych długów zaległych i całe muszą się tylko zająć wyszukaniem środków otworzenia nowych źródeł finansowych, koniecznych dla utrzymania w rnchu machiny państwa, a szczególniej dla utrzymania licznej armii... Takie są naprzykład ogromne trudności z któremi walczyć musi obecnie gabinet pp. Schmerlinga i Plenera. Z uwagą przysłuchiwaliśmy się różnym przedstawieniom ministra skarbu, a wszystkie projekta dotąd przedstawione mogą według naszego zdania chwilową tylko przynieść ulgę w położeniu rzeczy... Bogu dzięki, dobrze rozważywszy rzeczy, finanse Turcyi okazują tylko nieporządek i zamieszanie w kwestyi kredytowej. Pożyczki zostały zaciągnięte pod uciążliwemi warunkami, źle poklasyfikowane, a takowany stan rzeczy trwał do śmierci poprzednika dzisiaj panującego JC. Mości. Teraźniejszy monarcha chce zaprowadzić porządek, gdzie był nieład... Jeżeli natura trudności finansowych w Turcyi okazuje się na pierwszy rzut oka taką samą jak w Austryi, co się tycze papierowej monety, agia, banku i deficytów budżetowych, każdy bezstronny człowiek który nie sądzi na pierwszy rzut oka, przekona się, że wielkość tych trudności nie jest w Turcyi taką ażeby bardzo zaniepokoić mężów stanu tureckich (!!). W Austryi długi jakie skarb winien bankowi i innym wierzycielom, deficyty w budżecie tworzą tak wielkie sumy, że nie ma żadnego porównania między niemi a długami skarbu otomańskiego, sumą kajmów i długu ruchomego. Austrya zużyła już swoje największe zasoby: zużyła kredyt pod formą pożyczki dobrowolnej i przymusowej, pieniędzy papierowych i biletów bankowych, sprzedała koleje żelazne, dobra, kopalnie, lasy, huty.« — Urzędowy dziennik turecki nie opowiada, jakie to zasoby ma Turcya, nie porównywa jak stoją tureckie kaimy i papiery. Cz.

---

## Kronika miejscowa.

Szamotuły, 3. Lutego. — Przed kratkami tutejszego sądu powiatowego stawał dzisiaj czeladnik kotlarski Franciszek Fligier z Pniew, oskarzony o to, że d. 29. Listopada r. z. pozwolił sobie po nabożeństwie kościelnem przypiąć do czapki kokardę polską. Król. prokuratorya wniosła oskarzenie na mocy § 92. oddz. 2. kodeksu karnego i oparła na rozporządzeniu król. rejencyi z dnia 3. Maja 1857, którem noszenie kokard i oznak, krom pruskich, w W. Ks. Poznańskiem zakazała. Oskarzony Fligier stanął w asystencyi obrońcy pana Szumana z Szamotuł, który ostatni po wniosku prokuratora o ukaranie oskarzonego podług § 93. kodeksu karnego obronę nad oskarzonym w ten umotywował sposób, że § 93. kodeksu karnego tylko się odnosi do związków i stowarzyszeń, że polska narodowość nie jest ani związkiem ani stowarzyszeniem, że zachowanie polskiej narodowości i tego co do niej się odnosi, nietylko jest tolerowaną, ale nawet przez monarchów pruskich pochwaloną, że zatem § 93. na oznaki polskiej narodowości się dotyczące, jeżeli nie mają wybitnej cechy stowarzyszenia albo związku, zastósowanym być nie może. Co się zaś tyczy rozporządzenia rejencyjnego, zauważył, że rejencya nie ma prawa przepisywać, jak się kto ubierać i w jakie wstęgi lub kokardy przystrajać ma, i wniósł o uwolnienie oskarzonego. Sąd przychylił się do wniosku tego, uznając motywa obrońcy za uzasadnione. D. P.

Z pod Żerkowa, 4. Lutego. — Smutna wieść tu się rozeszła, a tem smutniejsza, że prawdziwa, o której nie podobna zamilczeć. Hr. Stanisław Mycielski sprzedał dobra Żerkowskie i Dębińskie dwom kupcom, Abrahamowi Rohr i Gecowi Kohn. Przez długi czas żyliśmy w nadziei, że te dobra nabędzie hr. Działyński, i cała okolica na to się cieszyła, a tu inaczej się stało! Ci sami kupcy mają podobno na subhaście dnia 6. b. m. i r. kupić Golinią i Potarzycę, gdzie bór sam wart około 100,000 talarów, a całe dobra oszacowane na 280,000 tal. A tak dobra całej okolicy na 3 mile obwodu, wkrótce nie będą w posiadaniu dawnych ich dzie-

dziców. Nowe miasto z przyległościami znacznemi ma pan Kenneman, Górę, Nosków i Brzostów pan Molard, Witaszyce i Słupią p. Voss, Zakrzew i Prasy pan Goetz Kohn. I już o Siedlemin poczęto się targować, dając teraźniejszemu dziedzicowi 15,000 talarów więcej niż on dał przed pół rokiem. Jest to bardzo smutne, co donoszę, ale niestety prawdziwe.

D. P.

## Rozmaite wiadomości.

— W Brodach przytrzymano w d. 7. b. m. dwóch izraelitów z Kamieńca Podolskiego, nazwiskiem Aller Rosenbnrg i Jossel Rosenthal w chwili, gdy wymieniali 10 rublowe bilety depozytowe. Znaleziono przy nich jeszcze 44 takich biletów. Z Radziwiłłowa wysłano natychmiast depeszę za innymi żydami, którzy posiadali również znaczne paczki tych podrobionych papierów. Miał to być fabrykat angielski.

— Za Chrystyana IV. wydany został następujący edykt królewski z datą 17. Maja 1646, wydany do opactwa Aarhaus: »Gdy doszło wiadomosci naszej, że spanie po kościołach rozpowszechnia się, przeto postanawiamy najłaskawiej, aby w każdej gromadzie opactwa ustanowieni byli ludzie, mający chodzić po kościele i zawieszoną na długim kiju klapką trzepać ludzi śpiących, iżby w ten sposób trzymali się czujno i pilnie słuchali kazania.

## Przybyli do Poznania dnia 6. Lutego.

BAZAR: Kölichen z Warszawy, Koczorowski z Mikoszek, Chłapowski z Bonikowa, Chłapowski z Szołdr, Kierski z Podstolic.

BUSCHA HOTEL RZYMSKI: Hiller v. Gärtringen z Pszczewa, Freymark i Lossow z Wrześni, Swinarski z Radzina, Wendt z Szczepankowa, Rumpf z Bremy, Hill z Dermbach, Bohn z Solingen, Meyer z Duisburga, Brand z Wilhelmsbrück, Grellmann z Drezna.

HOTEL DU NORD: hr. Plater z Wroniaw, Grudzielski, proboszcz Budziak i Gorłowski z Gniezna.

OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI: Łakomicki z Machcina, Pilarski z Miłosławia, Knopf z Smigla, Stiller z Mansfeld, Steinmetz z Magdeburga, Schlechter z Królewca, Dreschel z Drezna.

MYLIUSA HOTEL DREZDEŃSKI: v. Madai z Kościana, Lehmann z Nietążkowa, Dr. Rehfeld z Grodziska, Ambronn, Perels, Koch, Birkholz, Kehmann i Spiro z Berlina, Rappolt z Hamburga, Münsterberg i Natusch z Wrocławia, Jane z Höchst, Stock z Meerane, Schmidt, Jessel i Asch z Szczecina.

HOTEL PARYSKI: Baliński z Srody, Karczewski z Zabna.

HOTEL BERLINSKI: Heickeroth z Pławców, Mąke z Grodziska, Grams z Woldenberg, prob. Czerwiński z Odolanowa, Kärger z Sliwna, Fadderjahn i Sentzke z Berlina.



## Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 5. Lutego 1862.

**Żyto** (węcpel po 25 szefli) bez zmiany. Na Luty $44^5/_{12}$ pł. i pien., na Luty Marzec $44^5/_{12}$ list. i pien., na Marzec Kwiecień $44^1/_2$ list., na wiosnę $44^1/_2$ pł. i pien., na Kwiecień Maj $44^5/_{12}$ pł. i pien., na Maj Czerwiec $44^2/_3$ list.

**Okowita** (beczka 8000 kwart Trallesa) trzyma się dobrze w cenie. Wypowiedziano 15,000 kwart. Na Luty $15^3/_4 - ^5/_6$ pł. list. i pien., na Marzec $16 - ^1/_{12}$ pł. i list., na Kwiecień $16^1/_3$ pł. i pien. $^5/_{12}$ list., na Maj $16^7/_{12} - ^2/_3$ pł. i pien. $^3/_4$ list., na Czerwiec $16^5/_6$ pien. 17 list., na Lipiec $17^1/_4$ list.

## Wiadomości handlowe.

Berlin, 5. Lutego.

Pszenica 68—81 tal.

Żyto na Luty $52^5/_8 - ^3/_4$ tal., na Luty Marzec $52^1/_2$ tal., na wiosnę $51^3/_8 - ^1/_8$ tal., na Maj Czerwiec $51^1/_2 - 51^1/_4$ tal.

Jęczmień wielki i mały 36—40 tal.

Owies na wiosnę $23^1/_2$ tal., ea Czerwiec Lipiec 24 tal.

Groch do gotowania i na pastwę 47—58 tal.

Olej rzepiowy na Luty i Luty Marzec $12^2/_3$ $^{17}/_{24}$ tal., na Kwiecień Maj $12^{17}/_{24}$ tal.

Olej lniany $11^3/_4$ tal.

Okowita na Luty i Luty Marzec $17^5/_{12} - ^1/_6$ do 17 tal., na Marzec Kwiecień $17^1/_4$ tal., na Kwiecień Maj $17^2/_3 - ^5/_6 - ^7/_{12}$ tal., na Maj Czerwiec $18 - ^1/_{24} - 17^5/_6$ tal., na Czerwiec Lipiec $18^5/_{12}$ tal., na Lipiec Sierpień $18^1/_3$ tal.

## Kurs giełdy Berlińskiéj.

| Dnia 5. Lutego 1862. | Stopa pCt. | Na pr. kurant papierami. | Na pr. kurant gotowizną. |
|---|---|---|---|
| Pożyczka rządowa dobrowolna | $4^1/_2$ | — | $103^3/_4$ |
| „ z roku 1859 | $4^1/_2$ | — | $108^3/_4$ |
| „ z roku 1856 | $4^1/_2$ | — | $102^3/_4$ |
| „ z roku 1853 | 4 | — | 100 |
| Obligi długu skarbowego | $3^1/_2$ | — | $90^1/_2$ |
| dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj | $3^1/_2$ | — | $89^3/_4$ |
| dito miasta Berlina | $4^1/_2$ | — | $103^3/_4$ |
| dito „ | $3^1/_2$ | — | 89 |
| Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj | $3^1/_2$ | — | $93^1/_4$ |
| dito dito | 4 | — | $101^1/_4$ |
| dito Pruss Wschodnich | $3^1/_2$ | — | $88^3/_4$ |
| dito Pomorskie | $3^1/_2$ | — | $91^3/_8$ |
| dito dito | $4^1/_4$ | 101 | — |
| dito W. X. Poznańskiego | 4 | — | $103^1/_4$ |
| dito W. X. Poznańskiego | $3^1/_2$ | — | 98 |
| dito W. X. Pozn. (nowe) | 4 | — | $96^1/_2$ |
| dito Szląskie | $3^1/_2$ | — | $94^1/_8$ |
| dito Pruss Zachodnich | $3^1/_2$ | — | 88 |
| Bilety rentowe Poznańskie | 4 | — | $97^3/_4$ |
| Obligacye miejskie II. Em. Pozn. | 4 | — | $94^3/_4$ |
| Obligacye prowincyalne Poznańskie | 5 | — | $100^3/_4$ |
| Papiery banku prow. Poznańskiego | — | $94^3/_4$ | — |
| Louisdory | — | — | $109^3/_4$ |
| Akcye kolei żelazn. Starogr. Pozn. | 4 | — | 92 |